

2. Инвентаризација на снимен изграден градежен фонд, вкупна физичка супраструктура и инфраструктура во рамки на проектниот опфат

Просторот дефиниран за изработка на **Урбанистички Проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Е1.5 – Резервоар за вода за пиење на дел од КП бр. 613 КО Осој Вонград Општина Кичево, со тех.бр. 77-3 /25 од Јули, 2025г.,** со својата местоположба припаѓа на територијата на Општина Кичево, КО Осој Вонград Општина Кичево и истиот се наоѓа вон опфат на урбанистички план.

Предметниот опфат се наоѓа северо-западно од селото Осој, во КО Осој вонград, Општина Кичево, на дел од КП бр.613 КО Осој вонград Општина Кичево.

Селото Осој се наоѓа во Општина Кичево, во областа Кичевија. Се наоѓа на надморска височина од околу 665мнв. До селото има изведено асфлатен пат, а истото е оддалечено од Кичево 2км. Селото е од збиен тип и практично е поврзано со град Кичево. По пописот од 2021г. бројот на жители е 410. Во селото има систем за водоснабдување. Предмет на проектот е нов резервоар за вода за пиење со зафатнина од 500 м3, кој е дел и од решението за зголемување на резервоарскиот простор за град Кичево. Пристапот до планско/проектниот опфат, односно до градежната парцела ќе биде по планиран соодветен пристап.

Предмет на проектот е нов резервоар за вода за пиење со зафатнина од 500 м3.

Истражувањата на локалитетот се извршени по пат на:

-Директен увид на теренот, и

-Директна комуникација со корисниците на просторот.

При увидот на лице место, согледано е дека просторот е градежно неизграден и затоа треба програмски да се осмисли и испланира за реалните потреби.

На геодетската подлога, изработена од овластена фирма, ажурирана е состојбата на просторот, со сите свои параметри на поставеност, димензии и висински точки на предметната локација и нејзината околина.

Предмет на овој **Урбанистички Проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Е1.5 – Резервоар за вода за пиење на дел од КП бр. 613 КО Осој Вонград Општина Кичево, со тех.бр. 77-3 /25 од Јули, 2025г.,** е да се планира, потоа уреди и изгради, да се одржува и употребува согласно дадената намената.

Согласно добиените дописи од страна на надлежните институции, евидентирано е следно:

Сообраќај

До локалитетот ќе биде обезбеден пристап од јужната страна на планираната ГП, со посебен вид на документација во согласност со закон.

Од причина што се работи за специфична градба со специфична намена Е1.5 – Резервоар за вода за пиење на дел од КП бр. 613 КО Осој Вонград Општина Кичево, во природна средина вон населени места за којашто не се предвидува стандарден категоризиран сообраќаен пристап, што ги исполнува условите за исклучок од применување на условите за формирање на градежна парцела и на условите за минимални димензии за сообраќаен пристап, уредени во чл.95 ст.5 Правилникот за урбанистичко планирање („Службен весник на Република С. Македонија” бр. 225/20, 219/2001, 104/2022, 99/23, 7/25, 143/25, 241/25 и 30/26), поради специфичниот начин на нејзиното функционирање и употреба и непристапност, како и поради непостоењето на потреба или исклучително ретката зачестеност на пристапниот моторен сообраќај, со овој урбанистички проект пристапот не е планиран.

Пред спроведување на урбанистичкиот проект, потребно е претходно задолжително да се донесе/одобри урбанистички план/проект за јавен пристапен пат до градежната парцела од овој проект опфат со што ќе се овозможи пристап до градбата согласно Закон што е услов за реализација на градбата од градежната парцела.

- По доставено Барање бр.77-3 од 26.05.2025г. во ПИМ постапка, во електронскиот систем Е-урбанизам, бр. на постапка 71936, надлежниот орган, Јавно претпријатие за државни патишта, не достави одговор- Податоци и информации.

При изработка на планската документација ќе се почитува релевантната законска регулатива од областа на Законот за јавни патишта, како и важечките Законски и подзаконски акти кои ја допираат оваа област.

-Согласно Одговорот на барањето за податоци и информации, бр.20-2194/2 од 04.06.2025г. од ЈП за железничка инфраструктура-Скопје, е констатирано дека проектниот опфат се наоѓа надвор од заштитниот појас на железничка пруга, на предметната локација нема планирани и постојни инсталации и објекти кои се во сопственост на ЈП ЖРСМ Инфраструктура Скопје.

Комунална инфраструктура

-Согласно добиените податоци и информации, Електродистрибуција Дооел Скопје бр. 10-55/7-277 од 26.05.2025г., на посочената локација/планско-проектниот опфат не постојат електроенергетски објекти и инфраструктура од Електродистрибуција Дооел Скопје.

-Согласно добиените податоци и информации, бр. 11-3139/1 од 27.05.2025г од АД МЕПСО Скопје, на посочената локација/планско-проектниот опфат нема електро енергетски објекти, односно проектниот опфат не се пресекува со ЕЕ Објекти во сопственост на АД МЕПСО.

-Согласно добиениот Одговор на барање, бр.71936 од 26.05.2025г. од Македонски Телеком АД Скопје, констатирано е дека во границите на планскиот опфат нема постојна MKT инфраструктура.

-Согласно Одговор на Барање од АД за вршење на енергетска дејност пренос на природен гас НОМАГАС Скопје во државна сопственост бр.08-2571/2 од 26.05.2025г., во планско-проектниот опфат на Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена E1.5 – Резервоар за вода за пиење на дел од КП бр.613 КО Осој вон град Општина Кичево, нема изградено, ниту планирано гасоводна мрежа.

3. Опис и образложение на проектниот концепт на урбанистичкото решение на градежната парцела, во која е утврден простор определен со градежни линии

3.1 Дејности и активности кои се одвиваат во градбите во градежната парцела со нумерички показатели на урбанистичките параметри за секоја градба поединечно

Предмет на овој **Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена E1.5 – Резервоар за вода за пиење на дел од КП бр.613 КО Осој вон град Општина Кичево** е формирање на градежна парцела со предвидена намена E1.5 – Резервоар за вода за пиење, односно се предвидуваат следните наменски употреби на земјиштето:

Група на класа на намена: E - Инфраструктури

Класа на намена: E1 – Сообраќајни, линиски и други инфраструктури,

Намена: E1.5 – Резервоар за вода за пиење

Учеството на комплементарните, компатибилните и алтернативни намени во однос на основната класа на намена да биде во согласност со чл. 80, 81, 82 од Правилникот за урбанистичко планирање Правилникот за урбанистичко планирање („Службен весник на Република С. Македонија“ бр. 225/20, 219/2001, 104/2022, 99/23, 7/25, 143/25, 241/25 и 30/26).

Согласно Член 58 став 6 од Закон за урбанистичко планирање („Сл. весник на РСМ“, бр. 32/20, 111/23, 171/24, 224/24, 40/25, 101/25, 101/25 и 127/25), Урбанистички проект може да се изработува и за поединечни градби за коишто не постојат услови и/или економска оправданост за донесување на урбанистички план согласно овој закон, а постои соодветен или некатегоризиран сообраќаен пристап во кој случај урбанистичкиот проект се изработува врз основа на прибавени услови за планирање на просторот. Со овој Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена E1.5 – Резервоар за вода за пиење на дел од КП бр.613 КО Осој вон град Општина Кичево, се формира една градежна парцела.

Техничките решенија на Новиот резервоар да биде со две посебни мокри комори и заедничка сува комора. Во мокрите комори да се предвиди преграден ѕид со што ќе се овозможи движење на водата, внатре во резервоарот, од доводот кон одводот. Да се предвиди соодветна фитингарија (спојни елементи) од лиено железо за доводот, испустот и преливот со испуст. Дијаметар на довод ф100мм, дијаметар на испуст и прелив со ф100мм и одвод ф100мм. Локацијата на резервоарот е дадена во графичкиот прилог на оваа проектна задача и истата се наоѓа на КП 613 КО Осој Вон град, КО Кичево. Резервоарот да биде на приближна ката од 721мнв. Парцелата се наоѓа во подрачје кое е со неправилна конфигурација на теренот во природна средина вон населени места.

3.2 Внатрешни сообраќајници и начин на обезбедување на потребен број на паркинг места

Предмет на разработка е **Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план за формирање на градежна парцела со намена Е1.5 – Резервоар за вода за пиење на дел од КП бр.613 КО Осој вон град Општина Кичево**, а пристапот до проектниот опфат ќе биде обезбеден од јужната страна на планираната ГП, со посебен вид на документација во согласност со закон.

Внатрешни сообраќајници, во планираниот проектен опфат за Е1.5 – Резервоар за вода за пиење, не се планираат.

Паркирањето се решава во рамките на сопствената парцела, за привремено одржување на резервоарот.

3.3 Партерно решение со хортикултура

Партерното решение на ниво на градежна парцела останува самостојно да го реши инвеститорот, сопственикот на градбата, но при тоа потребно е да се внимава, со озеленувањето да се постигне поголем процент, како од естетски, така и од заштитен аспект. Зеленилото во рамките на градежната парцела ќе има значајна функција во заштитата на животната средина, но ќе има и забележителни пејсажни ефекти.

3.4. Водови и инсталации на инфраструктурите

Водовод и канализација

За овој тип на градба, Е1.5 – Резервоар за вода за пиење, не е потребен приклучок на водоводна и канализациона мрежа.

Атмосферската вода ќе се одведува природно по теренот.

Електро-енергетска инсталација

Според намената на градбата, Е1.5 – Резервоар за вода за пиење, ќе се реши со електро енергетска инсталација обезбедена од страна на инвеститорот.

Телефонска мрежа

За градбите со намена Е1.5 – Резервоар за вода за пиење, не е потребен телефонски и интернет приклучок.

4. Детални услови за проектирање и градење

- Нумерички показатели на урбанистичките параметри за проектниот опфат

Основна класа на намена - Е1.5 – Резервоар за вода за пиење

Површина на проектн опфат – 575 м²

НУМЕРИЧКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА УРБАНИСТИЧКИТЕ ПАРАМЕТРИ ЗА ПРОЕКТНИОТ ОПФАТ		
УРБАНИСТИЧКИ ПРОЕКТ ВОН ОПФАТ НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН ЗА ФОРМИРАЊЕ НА ГРАДЕЖНА ПАРЦЕЛА СО НАМЕНА Е1.5 – Резервоар за вода за пиење на дел од КП бр.613 КО Осој Вон град Општина Кичево		
Нумерација на опфат на проект	Основна класа на намена	Површина на проектн опфат (m ²)
01	02	03
1.1	Е1.5 - РЕЗЕРВОАР ЗА ВОДА ЗА ПИЕЊЕ	575.00
ВКУПНО:		575.00

-Нумерички показатели на урбанистичките параметри за градбите во проектниот опфат

Градежна Парцела 1.1

Намена: Е1.5 – Резервоар за вода за пиење

Површина на градежна парцела: 575 м²

Површина за градење: 320 м²

Процент на изграденост: 55,65%

Длабочина на градбата: -6,50 м.

Катност: /

Паркирање: Паркирањето се решава во рамките на сопствената парцела, за привремено одржување на резервоарот, 2 (две) паркирни места.

НУМЕРИЧКИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА УРБАНИСТИЧКИТЕ ПАРАМЕТРИ ЗА ГРАДБИТЕ ВО ПРОЕКТНИОТ ОПФАТ										
УРБАНИСТИЧКИ ПРОЕКТ ВОН ОПФАТ НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН ЗА ФОРМИРАЊЕ НА ГРАДЕЖНА ПАРЦЕЛА СО НАМЕНА Е1.5 – Резервоар за вода за пиење на дел од КП бр.613 КО Осој Вон град										
Површина на проектен опфат	Број на Г.П.	поединечна класа на намена	максимална висина на градба	број на спратови	Површина на градежна парцела	Сообраќајни површини во ГП	површина за градба /m ² /	Процент на изграденост	Површина под зеленило	Процент на озеленетост
575 m ²	1.1	Е1.5 – Резервоар за вода	-6.50	/	575 m ²	26 m ²	320 m ²	55.65%	229 m ²	39.8%
Вкупно:					575 m ²	26 m ²	320 m ²	55.65%	229 m ²	39.8%

Општи услови за изградба:

Урбанистичкиот проект е изработен во согласност со Законот за урбанистичко планирање („Сл.Весник на РСМ,, бр. 32/20, 111/23, 171/24, 224/24, 40/25, 101/25, 101/25 и 127/25).

1.Понатамошна разработка на Урбанистичкиот проект, ќе биде со основни проекти, согласно Законот за градење.

2.Општите услови за изградба, развој и користење на земјиштето дадени во условите за планирање на просторот, важат за предметната планирана градежна парцела.

3.Изградбата на објектот, изградба на супраструктура и инфраструктурата како и вкупното просторно уредување на градежната парцела, потребно е да се изведува согласно законската и подзаконската регулатива, техничките прописи од областа на градежништвото и урбанизмот како и овие параметри што се составен дел на планско-проектната документација.

4.Градежната линија се исцртува во градежната парцела, каде што со планот се утврдуваат услови за идна градба, во согласност со Правилникот за урбанистичко планирање („Сл.Вес. на РСМ,, бр.225/20, 219/21, 104/22, 99/23, 7/25, 143/25, 241/25 и 30/26).

5.Основна класа на намена на градежната парцела е Е1.5 – Резервоар за вода за пиење од групата на класа на намена: Е – Инфраструктури, односно класа на намена: Е1 – Сообраќајни, линиски и други инфраструктури,

6.Процент на изграденост на земјиштето (П) е урбанистичка величина која ја покажува густината на изграденост, односно колкав дел од градежното земјиште е зафатен со градба. Процентот на изграденост на земјиштето се пресметува како однос помеѓу површината на земјиштето под градбата и вкупната површина на градежното земјиште, изразен во процент. Во површината под градбата се подразбира површината ограничена со надворешните ѕидови и столбови на градбата во висина приземната плоча без надворешните тераси, скали, рампи, патеки и друго.

7.Коефициентот на искористеност (К) на земјиштето е урбанистичка величина која го покажува интензитетот на изграденост на градежното земјиште.Коефициентот на искористеност на земјиштето се пресметува како однос помеѓу вкупната изградена површина, односно збирот на површините на сите изградени спратови на градбата и вкупната површина на градежното земјиште, изразен со рационален број до две децимали.

8.Под вкупна изградена површина се сметаат сите надземни етажи. Параметрите во однос на процентот на изграденост, како и на коефициентот на искористување на земјиштето се во рамките на предвидените со Правилникот за урбанистичко планирање.

9.Процентот на оззеленетост во рамките на градежната парцела претставува однос помеѓу површината на градежното земјиште наменето за зеленило и вкупната површина на градежната парцела, изразено во проценти и истиот изнесува минимум 20%.

10.При планирањето на функционалните елементи за донесување на вода и одведување на истата, како би се ставила во функција планираната градба, со посебна планско проектна документација-Урбанистички проект за инфраструктура, ќе се запазат стандардите и нормативите, пропишани со законот и подзаконските акти.

11. Инфраструктурните водови внатре во градежната парцела, како и приклучоците со надворешната инфраструктура, ќе се дефинираат со основни проекти за секоја фаза соодветно со точни пресметки за потреби и количини, доколку има потреба.

12. Дозволено е оградување на градежната парцела, по границите на парцелата. Оградувањето може да биде со транспарентна ограда со максимална вкупна висина до + 2,40м. со можност за изведба на ѕидан дел до висина од 1,80м; Оградите во градежната парцела со функција на заштита на технолошките постројки се дозволени согласно технолошките потреби, но со ограничување на височините до максимално дозволената висина на предметната градба. Истото ќе биде во согласност со член 113 од Правилникот за урбанистичко планирање („Сл.Весник на РСМ,, бр. 225/20, 219/21,104/22, 99/23, 7/25 и 143/25).

13. Доколку при реализацијата на проектната документација се дојде до откривање на објекти, односно предмети (целосно зачувани фрагменти) од материјалната култура на Р.С. Македонија, треба да се постапи во согласност со одредбите од член 65 од Законот за културно наследство („Сл. весник на РМ,, бр.20/04, 71/04, 115/07, 18/11, 148/11, 23/13, 137/13, 164/13, 38/14, 44/14, 199/14, 104/15, 154/15, 192/15, 39/16, 11/18 и 20/19). Ако во

текот на изведувањето на градежни, земјоделски или други работи се дојде до археолошко наоѓалиште, односно предмети од археолошко значење, изведувачот на работите е должен:

- 1) Да го пријави откритието во смисла на членот 129 став (2) на овој закон.
- 2) Да ги запре работите и да го обезбеди наоѓалиштето од евентуално оштетување и уништување, како и од неовластен пристап.
- 3) Во Извештај од НУ Национален Конзерваторски Центар Скопје бр.08-292/4 од 08.07.2025г. се напоменува дека пред отпочнувањето на градежни и/или земјени работи, Изведувачот е должен да ја извести надлежната институција односно НУ Национален конзерваторски центар - Скопје и да овозможи присуство на стручен кадар кој ќе врши стручен археолошки надзор на земјените работи.

Се напоменува дека доколку за време на изведување на градежни и земјени работи, на места кои не се предвидени во доставениот Извештај, на просторот каде ќе се врши ископ за поставување било какви пропратни објекти, биде откриено движно и/или недвижно културно наследство, согласно член 65 од Законот за заштита на културното наследство, Изведувачот е должен веднаш да ги сопре работните активности и за настанатата ситуација да ја извести надлежната установа односно НУ Национален конзерваторски центар - Скопје. Да ги зачува откриените предмети на местото и во состојбата во која се најдени.

14. Отстранувањето на градежниот шут и поголеми количини на отпад при изградбата ќе го врши директно на своја сметка причинителот на истите и тоа директно во регионалната депонија под услови кои ќе ги одреди управувачот на депонијата.

15. Врз основа на Законот за заштита и спасување („Св. на РМ", бр.93/12-Пречистен текст, 41/14, 129/15, 71/16, 106/16, 83/18, „Св. на РСМ" бр.82/20 и 215/21), за урбанистички проект, се предвидуваат мерки за заштита и спасување од природни непогоди, епидемии, епизоотии, епифитотии и други несреќи во мир и во војна и од воени дејства во Република Македонија. Мерки за заштита и спасување се: урбанистичко-технички и хуманитарни и други мерки за заштита и спасување кои би се појавиле при и по природните непогоди и други несреќи, а не се предвидени со овој закон. Урбанистичко-технички мерки се: засолнување, заштита и спасување од поплави, заштита и спасување од пожари, експлозии и опасни материји, заштита од неексплодирани убојни и други експлозивни сретства, заштита и спасување од урнатини, заштита и спасување од техничко-технолошки несреќи и спасување од сообраќајни несреќи. Хуманитарни мерки се: евакуација, згрижување на загрозеното и настрадано население, радиолошка, хемиска и биолошка заштита, прва медицинска помош, заштита и спасување на животни и производи од животинско потекло, заштита и спасување на растенија и производи од растително потекло и асанација на теренот .

16. Пред спроведување на урбанистичкиот проект, потребно е претходно задолжително да се донесе/одобри урбанистички план/проект за јавен пристапен пат до градежната парцела

од овој проектен опфат со што ќе се овозможи пристап до градбата согласно Закон што е услов за реализација на градбата од градежната парцела.

5. Мерки за заштита

Мерки за заштита на животната средина

Законската регулатива врз основа на која се уредува планскиот опфат, од аспект на заштита на животната средина и која е потребно да се примени при изработка на урбанистичкиот план или друг вид урбанистичка документација е следна:

-Закон за животната средина („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 99/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 89/22, 171/22 и 3/25);

-Закон за заштита на природата („Службен весник на Република Македонија“ број 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14, 146/15, 39/16, 63/16 и 113/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 151/21 и 3/25);

-Закон за квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на Република Македонија“ број 67/04, 92/07, 35/10, 47/11, 59/12, 163/13, 10/15 и 146/15 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 151/21 и 3/25);

-Закон за водите („Службен весник на Република Македонија“ број 87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/11, 44/12, 23/13, 163/13, 180/14, 146/15 и 52/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 151/21 и 3/25);

-Закон за управување со отпадот („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 216/21 и 3/25);

-Закон за заштита од бучава во животната средина („Службен весник на Република Македонија“ број 79/07, 124/10, 47/11, 163/13 и 146/15 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 151/21 и 3/25);

-Закон за заштита и спасување („Св. на РМ", бр.93/12-Пречистен текст, 41/14, 129/15, 71/16, 106/16 83/18, „Св. на РСМ", бр.82/20 и 215/21)

-Закон за земјоделско земјиште („Службен весник на Република Македонија“ број 135/07, 17/08, 18/11, 148/11, 95/12, 79/13, 87/13, 106/13, 164/13, 39/14, 130/14, 166/14, 72/15, 98/15, 154/15, 215/15, 7/16 и 39/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 161/19, 178/21, 91/23, 218/26 и 235/24);

-Правилник за урбанистичко планирање („Сл.весник на РМ,, бр.225/20, 219/21, 104/22, 99/23, 7/25, 143/25);

-Закон за градење и други законски и подзаконски акти.

Право и должност на Република Северна Македонија, општините, како и сите правни и физички лица е да обезбедат услови за заштита и унапредување на животната средина, а тоа е регулирано со Законот за животната средина („Службен весник на Република Македонија“ број 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 99/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 89/22, 171/22 и 3/25).

Цели на овој Закон се:

- Зачувување, заштита, обновување и унапредување на квалитетот на животната средина;
- Заштита на животот и здравјето на луѓето;
- Заштита на биолошката разновидност;
- Рационално и одржливо користење на природните богатства и
- Спроведување и унапредување на мерките за решавање на регионалните и на глобалните проблеми на животната средина.

Секој е должен при превземањето активности или при вршење на дејности да обезбеди висок степен на заштита на животната средина и животот и здравјето на луѓето.

Заштита и унапредување на животната средина е систем на мерки и активности (општествени, политички, социјални, економски, технички, образовни и други) со кои се обезбедува поддршка и создавање на услови за заштита од загадување, деградација и влијание врз медиумите и одделните области на животната средина.

Државата формира мрежа за мониторинг, што се состои од мониторинг на медиумите (водата, воздухот и почвата) и областите на животната средина.

Целокупната активност во оваа област ќе се насочува кон обезбедување на непречен просторен развој, при едновремена заштита на квалитетна, здрава и хумана средина за живеење и работа.

Мерките за заштита и унапредување на квалитетот на средината ќе бидат вградени во создавањето на концептот на просторната организација на урбаниот опфат.

Мерки за заштита на воздухот

Во фазата на изградба на предвидените содржини, можно е да се појават одредени локални и краткорочни влијанија врз квалитетот на амбиентниот воздух. При проектирање и реализација на објектите да се имплементираат принципите на енергетска ефикасност и да се предвидат мерки и активности за евентуално искористување на обновливи извори на енергија.

Во периодот на експлоатација, транспортот по сообраќајницата ќе влијае на зголемување на концентрацијата на честици во воздухот, поради што е потребно да се предвиди соодветно заштитно зеленило. При избор на вегетацијата да се даде приоритет на видовите (автохтони) со висок биоакумулативен капацитет на загадувачки материји.

Мерки за заштита на водите

Да се контролира квалитетот на пречистените отпадни води пред испуштање во најблискиот реципиент, со цел да се усогласат вредностите на концентрацијата на материите присутни во пречистената отпадна вода со пропишаните гранични вредности на максимално дозволените концентрации на материите присутни во реципиентот. Управувањето со квалитетот на водите и воздухот индиректно ја зголемува и функционалноста на почвата, како краен реципиент на загадувачите отстранети од овие два медиума.

Мерки за заштита на почвата

За време на градежните активности потребно е да се врши контролирано и внимателно отстранување на површинскиот слој од почвата, реупотреба на вишокот земјен материјал од ископите и организирано управување со отпадот согласно законската регулатива. Исто така, потребно е да се обезбеди вегетациски покривач на почвата околу новоизградените содржини, со цел спречување или намалување на контаминацијата на почвата предизвикана од транспортот по сообраќајниците.

Зелените површини да се уредат врз основа издадени услови за градба, произлезени од понатамошната планска документација, која покрај другите фази ќе ја содржи фазата хортикултура. Со плановите за хортикултура да се утврдат декоративни насади и видови со висок биоаккумулативен потенцијал кон потенцијалните загадувачи на воздухот, а согласно амбиенталните и пејзажните карактеристики на околниот простор.

Со имплементација на предвидените мерки за управување со отпадот, отпадните води, како и со доследно почитување на законската регулатива, ќе се спречи или намали ризикот од загадување на почвата.

Мерки за заштита од бучава

Во насока на минимизирање на бучавата и вибрациите, се препорачува употреба на современа механизација во периодот на изградба, и примена на висококвалитетни изолациски материјали. Инвеститорите треба да ги почитуваат роковите за градба дадени од надлежниот орган, правилна организација на градежните активности и почитување на работното време, со цел намалување на вкупното време за градежни активности.

Мерка за заштита од бучава во планскиот опфат, претставува формирање насоодветно заштитно зеленило, што ќе придонесе за намалување на можните влијанија, особено од околните сообраќајници.

Мерки за управување со отпадот

Неопходно е воспоставување и одржување на ефикасен систем за правилно управување со сите видови и количества на отпад. Создавачите на отпад се должни во најголема можна мера, да го избегнат создавањето на отпад и да ги намалат штетните влијанија на отпадот врз животната средина, животот и здравјето на луѓето. Создавачот и/или поседувачот на отпадни материји и емисии ќе ги сноси сите трошоци за санација на евентуално предизвиканите нарушувања во животната средина. Создавање на отпад би имало само за време на изведбата на изградбата и

демонтажата. Вишокот на материјал, во смисла на земја, хартии, градежен отпад и др. ќе биде отстранет од страна на извршителот на изградбата на објектот, односно градежната фирма која ќе биде изведувач на проектот.

Мерки за заштита на природата

Заштитата на природата се уредува преку заштита на биолошката и пределската разновидност и заштитана природното наследство, во заштитени подрачја, надвор од заштитени подрачја како и заштита на природни реткости.

Во современото планирање на просторот, задачите на заштитата на природата се усмерени особено на активно уредување и заштита на природата и животната средина, санирање на можните штети и повторно воспоставување на природната рамнотежа во просторот.

На просторот кој е предмет на анализа, нема регистрирано ниту евидентирано природно наследство, односно планскиот опфат не се наоѓа во простор со посебни природни вредности кои подлежат на посебен режим на заштита утврден во Законот за заштита на природата ("Службен весник на РМ", број 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14, 146/15, 39/16, 63/16 и 113/18).

Мерки за заштита и спасување

Согласно Законот за заштита и спасување („Св. на РМ", бр.93/12-Пречистен текст, 41/14, 129/15, 71/16, 106/16, 83/18, „СВ на РСМ", бр.82/20 и 215/21), Законот за пожарникарство („Св. на РМ", бр.168/17-Пречистен текст, „Св. на РСМ", бр.152/19) и другите позитивни прописи со кои е регулирана оваа проблематика, задолжително треба да се применуваат мерките за заштита и спасување.

Заштитата и спасувањето е работа од јавен интерес за Републиката. Системот за заштита и спасување го организираат и спроведуваат државните органи, органите на државната управа, органите на единиците на локалната самоуправа, јавните претпријатија, јавните установи и служби, трговските друштва, здруженијата на граѓани, граѓаните и силите за заштита и спасување на начин уреден со Закон за заштита и спасување („Св. на РМ", бр.93/12-Пречистен текст, 41/14, 129/15, 71/16, 106/16, 83/18, „Св. на РСМ", бр.82/20 и 215/21) и Закон за пожарникарство („Св. на РМ", бр.168/17-Пречистен текст, „Св. на РСМ", бр.152/19), како и: Уредбата за спроведување на заштита и спасување од пожари („Сл.весник на РМ", бр.98/05) и Уредбата за начинот на применувањето на мерките за заштита и спасување, при планирањето и уредувањето на просторот и населбите, во проектите и при изградба на градбите, како и учество во техничкиот преглед („Сл.весник на РМ", бр.105/05).

Системот за заштита и спасување се остварува преку:

- Набљудување, откривање, следење и проучување на можните опасности;
- Ублажување и спречување на настанување на можните опасности;
- Известување и предупредување за можните опасности и давање упатства за заштита, спасување и помош;
- Едукација и оспособување за заштита, спасување и помош;

- Организирање на силите за заштита и спасување и воспоставување и одржување на другите форми на подготвеност за заштита, спасување и помош;
- Самозаштита, самопомош и заемна помош;
- Мобилизација и активирање на силите и сретствата за заштита и спасување;
- Одредување и изведување на заштитни мерки;
- Спасување и помош;
- Отстранување на последиците од природни непогоди, епидемии, епизоотии, епитофитии и други несреќи, до обезбедување на основните услови за живот;
- Надзор на спроведувањето на заштитата и спасувањето;
- Давање на помош на подрачјата кои претрпеле штети од поголеми размери од природни непогоди, епидемии, епизоотии и други несреќи, а кои искажале потреба за тоа и
- Примање помош од други држави.

Заради организирано спроведување на заштитата и спасување, учесниците во системот за заштита и спасување, донесуваат План за заштита и спасување од природни непогоди, епидемии, епизоотии и други несреќи.

Планот се изработува врз основа на Процена на загрозеност од природни непогоди, епидемии, епизоотии и други несреќи. Истиот содржи превентивни и оперативни мерки, активности и постапки за заштита и спасување. Планот го донесува Советот на Општината.

Согласно чл.51 и чл.53 од горенаведениот Закон за заштита и спасување, мерките за заштита и спасување се остваруваат преку организирање на дејства и постапки од превентивен карактер, кои ги подготвува и спроведува Републиката преку органите на државната управа во областа за кои се основани.

Органите на државната управа, органите на единиците на локалната самоуправа, трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите, се должни да ја предвидат и планираат организацијата на спроведувањето на мерките за заштита и спасување и да спроведат мерки кои се во функција на превенцијата.

Во функција на превенција се следните мерки и активности:

1. Изработка на Процена на загрозеност на можни опасности и План за заштита и спасување од проценетите опасности;
2. Вградување на предвидените и планираните мерки за заштита и спасување во редовното планирање и работа;
3. Уредување на просторот и изградба на објекти, во функција на заштита и спасување;
4. Воспоставување на организација и систем потребни за заштита и спасување;
5. Обезбедување на материјална база, персонал и други ресурси потребни за извршување на планираната организација.

Мерките за заштита и спасување задолжително се применуваат при планирањето и уредувањето на просторот, во плановите како и при изградба на градбите и инфраструктурата, согласно чл.53 од Законот за заштита и спасување, како и во склад со Уредбата за начинот на

применувањето на мерките за заштита и спасување, при планирањето и уредувањето на просторот и населбите, во проектите и при изградба на градбите, како и учество во техничкиот преглед („Сл.весник на РМ„бр.105/05).

Мерките за заштита и спасување задолжително се применуваат:

- При планирањето и уредувањето на просторот и населбите
- Во проекти за објекти и технолошки процеси наменети за складирање, производство и употреба на опасни материји, нафта и нејзини деривати, енергетски гасови, јавниот сообраќај, црна и обоена металургија, како и јавна, административна, културна, туристичко-угостителска дејност и
- При изградба на објект и инфраструктура.

Согласно чл.54 од Закон за заштита и спасување („Св. на РМ", бр.93/12-Пречистен текст, 41/14, 129/15, 71/16, 106/16, 83/18, „Св. на РСМ", бр.82/20 и 215/21), а во функција на уредување на просторот, задолжително се обезбедува:

- Изградба на објекти отпорни на сеизмички дејства
- Регулација на водотеците и изградба на систем на одбранбени насипи
- Изградба на снеготаштитни појаси и пошумување на голините
- Обезбедување на противпожарни печки
- Изградба на градби за заштита и
- Изградба на потребната инфраструктура

Согласно чл.61 од Закон за заштита и спасување („Св. на РМ", бр.93/12-Пречистен текст, 41/14, 129/15, 71/16, 106/16, 83/18, „Св. на РСМ", бр.82/20 и 215/21), се предвидуваат:

Мерките за заштита и спасување се однесуваат на заштита од природни непогоди и други несреќи, во мир и во војна и од воени дејствија.

Природни непогоди се земјотреси, поплави, лизгање на земјиште, снежни лавини и наноси, голомразица, град, суша кои со природни неконтролирани сили ја загрозуваат животната средина, животот и здравјето на луѓето, материјалните добра, животинскиот и растителниот свет и културното наследство.

Други несреќи се настани кои се резултат на одредени превиди и грешки во извршувањето на секодневните стопански и други активности, како и невнимание при ракување со опасни материји и средства за производство, складирање и транспортна истите (пожари, големи несреќи во патниот, железничкиот и воздушниот сообраќај, несреќи во рудници, индустриски несреќи предизвикани од експлозии и други техничко-технолошки причини, паѓање на радиоактивни врнежи, прашини и талози, излевање на нафта и нафтени деривати, и други отровни хемикалии, експлозии на гасови, запалливи течности и гасови, како и други отровни хемикалии, експлозиивна гасови, запалливи течности и гасови, како и други горливи материји кои со воздухот создаваат експлозивни смеси и други експлозивни материјали од поголем размер).

Дел од природните непогоди и другите несреќи можат да се јават и во границите на проектниот опфат, предметна разработкана овој УП.

Урбанистичко-технички мерки

Засолнување

Согласно Законот за заштита и спасување („Св. на РМ“, бр.93/12-Пречистен текст, 41/14, 129/15, 71/16, 106/16, 83/18, „Св. на РСМ“, бр.82/20 и 215/21), мерките за заштита и спасување задолжително се применуваат во процесот на планирање и уредување на просторот и проектирање и изградба на објектите, на начин кој го уредува Владата на РМ со подзаконски акт.

Засолнувањето опфаќа планирање, изградба, одржување и користење на јавните засолништа, одржување и користење на изградените засолништа и на другите заштитни објекти за заштита на населението, материјалните добра и културното наследство на Републиката. Јавните засолништа се планираат согласно со програмата на Владата за мерките за заштита и спасување и програмата на единиците на локалната самоуправа за мерките за заштита и спасување, а истите се вградени во урбанистичките планови.

Јавните засолништа според отпорноста се градат како засолништа за основна заштита, во согласност со техничките нормативи за изградба на јавни засолништа што ги донесува директорот на Дирекцијата.

Република Македонија има обврска за изградба на јавни засолништа само во случај на исклучително загрозување објекти што ќе ги утврди Дирекцијата врз основа на геолошко-хидролошките и сеизмичките карактеристики на земјиштето и на капацитетот на задоволување на потребите за засолнување. Единиците на локалната самоуправа имаат обврска да градат јавни засолништа со кои ќе ги задоволат потребните капацитети за засолнување на луѓето, материјалните добра и културното наследство на своето подрачје.

Заштита и спасување од поплави, уривање брани и други атмосферски непогоди

Заштитата и спасувањето од поплави опфаќа регулирање на водотеците, изградба на заштитни објекти, одржување и санирање на оштетените делови на заштитните објекти, набљудување и извидување состојбите на водотеците и високите брани, заштитните објекти и околината, обележување на висинските точки на плавниот бран, навремено известување и тревожење на населението во загрозеното подрачје, спроведување на евакуација на населението и материјалните добра од загрозеното подрачје, обезбедување на премин и превоз преку вода, спасување на загрозените луѓе на вода и под вода, црпење наводата од поплавените објекти и извлекување на удавените, обезбедување на населението во поплавените подрачја со основните услови за живот и учествово санирање на последиците предизвикани од поплавата.

Организацијата и спроведувањето на заштита од поплави е даден во Уредба за спроведување на заштита и спасување од поплави („Службен Весник на РМ“, бр.91/10).

Заштита и спасување од пожари, експлозии и опасни материји

Превентивни мерки за заштита и спасување од пожар, експлозии и опасни материи се активности кои се планираат и спроведуваат со просторното и урбанистичкото планирање и со примена на техничките нормативи при проектирање на изградба на градбите.

Инвеститорот во проектната документација за изградба на градби, како и за градби на кои се врши реконструкција-пренамена е должен да изготви посебен Елаборат за заштита од пожар, експлозии и опасни материи и да прибави согласност за застапеност на мерките за заштита од пожар, експлозии и опасни материи. Од изработка на елаборатите се изземаат станбените градби со висина на венец до 10м. И јавните градби со капацитет на истовремен престој до 25 лица. Согласност за застапеност на мерките од пожар, експлозии и опасни материи дава Дирекцијата за заштита и спасување, согласно чл.70 од Законот за заштита и спасување („Св. на РМ", бр.93/12-Пречистен текст, 41/14, 129/15, 71/16, 106/16, 83/18, „Св. на РСМ", бр.82/20 и 215/21). Организацијата и спроведувањето на заштитата и спроведувањето од пожар, која се остварува во рамките на системот за заштита и спасување се уредува со Законот за пожарникарство („Св. на РМ", бр.168/17-Пречистен текст, „Св. на РСМ", бр.152/19), и Уредбата за спроведување на заштита и спасување од пожари („Сл.весник на РМ,, бр.98/05), Правилникот за суштинските барања за заштита од пожар на градежните објекти („Сл.весник на РМ,, бр. 94/09) и други законски и подзаконски акти кои ја регулираат оваа материја.

Во однос на диспозицијата на противпожарната заштита, планскиот опфат, во случај на пожар, ќе го опслужува противпожарната единица од Прилеп. Во процесот на планирање потребно е да се води сметка за конфигурацијата на теренот, степеност на загрозеност од пожари и услови кои им погодуваат на пожарите: климатско-хидролошките услови, ружата на ветрови, и слични погодности кои имаат влијание врз загрозеноста и заштитата од пожари.

Заради поуспешна заштита од вакви и слични појави се превземаат низа мерки за отстранување на причините за предизвикување на истите, спречување на нивно ширење, гаснење и укажување помош при отстранување на последиците предизвикани со пожари. Затоа потребно е планираната сообраќајна инфраструктура со хоризонталните и вертикалните елементи на коловозот да овозможат непречена интервенција на противпожарните возила, во согласност со ПП норми и стандарди, водењето на другата инфраструктура да биде во инфраструктурни коридори, подземно поставени на дозволени безбедносни меѓусебни растојанија, кое ќе се дефинира со основните проекти.

При дефинирањето на градбите во рамките на градежните парцели земено е во предвид потребното минимално растојание меѓу градбите од аспект на префрлање на пожарот од една до друга градба во зависност од предвидената висина на градбите и од противпожарната оптовареност на истите.

За градбите за кои не се однесува оваа одредба ќе се применуваат важечките мерки, нормативи и стандарди кои се однесуваат на заштита и спасување.

Согласно чл.76 од Законот за заштита и спасување („Св. на РМ", бр.93/12-Пречистен текст, 41/14, 129/15, 71/16, 106/16, 83/18, „Св. на РСМ", бр.82/20 и 215/21), Јавното претпријатие што стопанисува со водоводна мрежа е должно да изработи основни решенија на улична хидрантска мрежа со сите делови на градот.

При изработка на основните проекти на предвидените градби во рамките на планскиот опфат да се предвиди громобранска инсталација со цел да нема појава од зголемено пожарно оптеретување.

Заштита од неексплодирани убојни и други експлозивни средства

Согласно Законот за заштита и спасување, заштитата од неексплодирани убојни и други експлозивни средства опфаќа пребарување на теренот и пронаоѓање, пронаоѓање на неексплодираните убојни средства, обележување и обезбедување на теренот, онеспособување и уништување на сите видови на неексплодирани убојни и други експлозивни средства како и транспорт до определеното и уреденото место за уништување и безбедносни мерки за време на транспортот. Онеспособување и уништување на сите видови на неексплодирани убојни и други експлозивни средства се вршина местото на пронаоѓање, ако за тоа постојат безбедносни услови.

Стандардните оперативни процедури за заштита од неексплодирани убојни и други експлозивни средства ги пропишува Дирекцијата за заштита и спасување.

Заштита и спасување од урнатини

Заштитата и спасувањето од урнатини, опфаќа превентивни и оперативни мерки. За овој план важни се превентивните мерки за заштита од уривање, кои се состојат од активности кои се планираат и спроведуваат со просторното и урбанистичкото планирање и со примена на техничките нормативи при проектирање и изградба на градбите.

Ова подразбира да се градат градби асеизмички, да се обезбеди слободен проток на сообраќајниците и да не се создаваат тесни грла на истите, да се обезбеди депонија за складирање на градежниот отпад, при евентуални урнатини. Организацијата и спроведувањето на спасувањето од урнатини, кое се остварува во рамките на системот за заштита и спасување, се уредува со Уредбата за спроведување на спасувањето од урнатини („Сл.весник на РМ,,бр.98/05).

Заштита и спасување од свлекување на земјиштето

При изработка на урбанистичката документација да се разработат мерките за заштита од свлечишта.

- Потребно е стабилизирање на косините (потпорни сидови) во колку е тоа потребно.

Мерки за заштита од пожар на објектите

Сообраќајниот систем на планскиот опфат се состои од сообраќајница која овозможува лесен пристап на противпожарните возила до градбите. При конципирање на сообраќајот планирано е несметано движење на пожарните возила. Сите сообраќајници и пристапи планирани се така да овозможуваат несметан пристап на пожарни возила со доволна широчина на пристапот, за да се овозможи лесна подготовка и ставање во дејство на потребната опрема за борба против пожарот и спасувањето на луѓето.

Ивичњаците на пристапниот пат, треба да бидат со висина не поголема од 7,0см. и закосени, поради лесен пристап на пожарни возила до градбите.

Планирањето и изработката на техничката документација треба да е во согласност со Законот за заштита и спасување („Св. на РМ", бр.93/12-Пречистен текст, 41/14, 129/15, 71/16, 106/16, 83/18, „Св. на РСМ", бр.82/20 и 215/21).

При реализација на Урбанистичкиот проект, да се почитуваат мерките од наведениот закон.

Заштита од природни непогоди

Со оглед дека територијата е изложена на сеизмичко дејство со интензитет од 8 степени МСЗ, потребно е применување на принципите на асеизмичко градење на градбите.

Густината на градбите, односно нивното растојание е планирано во доменот за сеизмичко проектирање, градби со помали висини и со поголеми попречни профили на сообраќајниците, со што во случај на сеизмичко рушење може да се обезбеди проток на луѓе и возила.

При реализација на Урбанистичкиот проект, согласно членовите 13, 14, 34, и 35 мора да се почитуваат мерките од Законот за заштита и спасување („Св. на РМ", бр.93/12-Пречистен текст, 41/14, 129/15, 71/16, 106/16, 83/18, „Св. на РСМ", бр.82/20 и 215/21) и Законот за пожарникарство.

Хумани мерки

Евакуација

Согласно член 84 и 85 од Законот за заштита и спасување, со евакуацијата се врши планско, организирано и контролирано пресметување на населението, материјалните и културните добра на РМ, од загрозените во побезбедните подрачја.

Евакуацијата се извршува доколку со други мерки не е можно да се спречат ефектите од природни непогоди и други несреќи.

Општината на чие подрачје е сместено евакуираното население ги покрива трошоците за обезбедување на основните услови за живот (сместување, исхрана, здравствена заштита и образование), со тоа што надоместокот за направените трошоци се на товарна општината од која е евакуирано населението, односно на товар на Републиката.

Со Уредбата за спроведување на мерката за заштита и спасување—евакуација на населението (Сл. Весник на РМ бр. 101/10) се уредува спроведувањето на мерката евакуација на населението која се остварува во рамките на системот за заштита и спасување.

Планирањето и подготвувањето на активностите за спроведување на евакуација на населението се врши од страна на органите на државната управа, органите на единиците на локалната самоуправа, јавните претпријатија, установи, служби и трговски друштва.

Згрижување на загрозеното и настраданото население

Згрижување на настрадано и загрозено население е предвидено согласно член 86 од Законот за заштита и спасување и опфаќа прифаќање, сместување и обезбедување на основните услови за живот на настраданото и загрозеното население.

Државата и единиците на локалната самоуправа се должни да обезбедат сместување и итно згрижување на населението, кое поради природни непогоди, епидемии, епизоотии, епифитотии и други невреќи останало без дом и средства за живеење и кое поради згрозеност се задржало надвор од своето местона живеење. Републиката и единиците на локална самоуправа од кои се згрижува населението ги покриваат трошоците за сместување и обезбедување на основните услови за живот.

Согласно Уредбата за згрижување на настрадано и загрозено население („Сл. Весник на РМ,, бр. 100/10), се уредува спроведувањето на мерката згрижување на настрадано и загрозено население кое се остварува во рамките на системот за заштита и спасување. Планирањето и подготвувањето на активностите за спроведување на згрижување на настрадано и загрозено население се врши од страна на органите на државната управа, органите на единиците на локалната самоуправа, јавните претпријатија, установи, служби и трговски друштва.

Згрижувањето опфаќа прифаќање, сместување и обезбедување на основните услови за живот на настраданото и загрозеното население. Републиката и единиците на локалната самоуправа обезбедуваат сместување и итно згрижување на населението, кое поради природни непогоди и други несреќи, останало без дом и средства за живеење и кое поради згрозеност се задржува надвор од своето место на живеење.

Радиолошка, хемиска и биолошка заштита и заштита од техничко – технолошки катастрофи

Согласно член 87 од Законот за заштита и спасување, радиолошка, хемиска и биолошка заштита опфаќа мерки и средства за навремено откривање, следење и контрола на опасностите и последиците од несреќи со опасни материји, како и последиците од радиолошко, хемиско и биолошко оружје, превземање на мерки за заштита и отстранување на последиците од нив.

Сопствениците на објекти во кои се произведуваат и складираат опасни материји, сопствениците на транспортни средства, како и сопствениците и корисниците на објектите и уредите кои се наменети за јавно снабдување со вода, производство, сообраќај и складирање на животни, лекари, сточна храна, јавните здравствени служби, како и сопствениците на објекти во кои се врши згрижување и образование на децата, се должни да обезбедат заштитни средства и да ги извршуваат пропишаните мерки за радиолошка, хемиска и биолошка заштита. Планирањето и подготвувањето на активностите за спроведување на мерката радиолошка, хемиска и биолошка заштита се врши од страна на органите на државната управа, органите на единиците на локалната самоуправа, јавните претпријатија, установи, служби и трговски друштва.

Прва медицинска помош

Согласно член 87 од Законот за заштита и спасување, радиолошка, хемиска и биолошка заштита опфаќа мерки и средства за навремено откривање, следење и контрола на опасностите

и последиците од несреќи со опасни материи, како и последиците од радилошко, хемиско и билошко оружје, превземање на мерки за заштита и отстранување на последиците од нив.

Сопствениците на објекти во кои се произведуваат и складираат опасни материи, сопствениците на транспортни средства, како и сопствениците и корисниците на објектите и уредите кои се наменети за јавно снабдување со вода, производство, сообраќај и складирање на животни, лекаства и сточна храна, јавните здравствени служби, како и сопствениците на објекти во кои се врши згрижување и образование на децата, се должни да обезбедат заштитни средства и да ги извршуваат пропишаните мерки за радилошка, хемиска и биолошка заштита.

Со уредбата за спроведување на мерката за радилошка, хемиска и биолошка заштита („Сл. Весник на РМ“, бр.91/10) се уредува спроведувањето на мерката радилошка, хемиска и биолошка заштита.

Планирањето и подготвувањето на активностите за спроведување на мерката радилошка, хемиска и биолошка заштита се врши од страна на органите на државната управа, органите на единиците на локалната самоуправа, јавните претпријатија, установи, служби и трговски друштва.

Радилошка, хемиска и биолошка заштита опфаќа мерки и активности за заштита на луѓето, добитокот и растенијата, со навремено откривање, следење и контрола на опасностите од последиците од несреќи со опасни материи, како и последиците од радилошки, хемиски и биолошки агенси и превземање на мерки и активности за отстранување на последиците од нив.

5.3 Мерки за обезбедување на пристапност за лица со инвалидност

Домувањето, мобилноста и пристапноста се основните предуслови за спроведување на сите активности во секојдневното живеење на лицата со инвалидност и нивното вклучување во заедницата.

За сите овие подрачја се воочува потребата за развој на стандардите. Потребно е во сегментот на пристапноста да се градат сообраќајници со спуштени рабници, раскрсници со звучни семафорски уреди, со тактилни површини за слепи лица, како и звучни и визуелни најави во возилата на јавниот превоз, со можност слепото лице да користи куче – водич во сите средства на јавниот превоз и влез во сите градби за јавни намени. Во градскиот и меѓуградскиот јавен сообраќај да се воведат адаптирани нископодни автобуси. Треба да се обрне внимание за воведување на приспособени меѓуградски автобуски линии. Неопходна е достапност на јавниот превоз на сите линии, пристапност на возниот ред и на возилата и обезбедување на давање јасни и достапни информации на терминалите и на возилата.

Во периодот на спроведување на Стратегијата, една од најважните задачи треба да биде промовирањето на „Универзалниот дизајн“, „Универзалниот дизајн“, означува оформување на производите, опкружувањето, програмите и услугите, на начин да може да го користат сите луѓе во најголема можна мера, без потреба од приспособување или посебно информирање.

Посебна цел е: Обезбедување на пристапност и достапност во сите сегменти на живеење.

Мерки:

Да се воспостави опкружување пристапно за лицата со инвалидност со примената на начелата на универзалниот дизајн, избегнувајќи го на тој начин создавањето на нови пречки;

- Да се овозможи достапност на превозот на сите лица со инвалидност;
- Да се развијат едукациски програми поврзани со примената на „Универзалниот дизајн“;
- Да се обезбеди пристап до информациите и комуникациите за сите лица со инвалидност;
- Да се обезбеди примена на современите технологии;
- Да се воспостави систем на помош при решавањето на станбеното прашање за лицата со инвалидност.

5.4. Мерки за заштита на културното наследство

Доколку при реализација на урбанистичкиот проект се појави археолошко наоѓалиште треба да се постапи во согласност со одредбите од чл.65 од Законот за заштита на културното наследство Законот за заштита на културното наследство („Службен весник на Република Македонија“ број 20/04, 115/07, 18/11, 148/11, 23/13, 137/13, 164/13, 38/14, 44/14, 199/14, 104/15, 154/15, 192/15, 39/16, 11/18 и 20/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 3/25). Ако во текот на изведувањето на градежни, земјоделски или други работи се дојде до археолошко наоѓалиште, односно предмети од археолошко значење, изведувачот е должен:

1. Да го пријави откритието во смисла на чл.129 ст.2 на законот;
 2. Да ги запре работите и да го обезбеди наоѓалиштето од евентуално оштетување и уништување, како и од неовластен пристап и
 3. Да ги зачува откриените предмети на местото и во состојбата во која се најдени.
- (1) По исклучок од ставот (1) на овој член, ако предметите се ископани, односно извадени заради нивна подобра заштита или со оглед на околностите, изведувачот на работите е должен:
1. Да ги предаде откриените предмети при нивното пријавување или тоа да го направи при идентификација во смисла на членот 66 од овој закон, а до предавањето да превземе мерки кои се нужни за да не пропаднат и да не се оштетат или да се оттуѓат Да ги даде сите релевантни податоци во врска со местото и положбата на предметите во времето на откривањето и за околностите под кои тоа е направено.
 2. Во добиениот Извештај од НУ Национален Конзерваторски Центар Скопје бр.08-292/4 од 08.07.2025г. се напоменува дека пред отпочнувањето на градежни и/ или земјени работи, Изведувачот е должен да ја извести надлежната институција односно НУ Национален конзерваторски центар

- Скопје и да овозможи присуство на стручен кадар кој ќе врши стручен археолошки надзор на земјените работи.
3. Се напоменува дека доколку за време на изведување на градежни и земјени работи, на места кои не се предвидени во доставениот Извештај, на просторот каде ќе се врши ископ за поставување било какви пропратни објекти, биде откриено движно и/или недвижно културно наследство, согласно член 65 од Законот за заштита на културното наследство, Изведувачот е должен веднаш да ги сопре работните активности и за настанатата ситуација да ја извести надлежната установа односно НУ Национален конзерваторски центар - Скопје. Да ги зачува откриените предмети на местото и во состојбата во која се најдени.